

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 31/2018-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. januára 2018 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Miroslava Duriša, predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Havlátom, Advokátska kancelária HAVLÁT & Partners, Rudnayovo námestie 1, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Levice sp. zn. 6 C 122/2008 zo 16. decembra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. marca 2017 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci

namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Levice (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 6 C 122/2008 zo 16. decembra 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je žalobcom v konaní o ochranu osobnosti, ktoré je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 6 C 122/2008. V tomto konaní sa domáha náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená tým, že bol neoprávnene evidovaný ako agent Štátnej bezpečnosti, a tiež tým, že táto informácia bola o ňom na verejnosti šírená.

Sťažovateľ doručil okresnému súdu zmenu návrhu na začatie konania, v ktorom žiadal o náhradu nemajetkovej ujmy v sume 350 000 €, pričom v pôvodnej žalobe žiadal náhradu nemajetkovej ujmy v sume 33 193,22 €. Sťažovateľ zároveň okresný súd požiadal o oslobodenie od platenia súdneho poplatku za zmenu návrhu na začatie konania. Okresný súd napadnutým uznesením túto jeho žiadosť zamietol, pričom zároveň uviedol, že tento súdny poplatok sa sťažovateľovi vyrubovať nebude, pretože v jeho prípade uplynula zákonom ustanovená prekluzívna trojročná lehota podľa § 13 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“).

Sťažovateľ pred ústavným súdom tvrdí, že okresný súd svoj záver o tom, že sťažovateľom preukázané pomery nie sú také, ktoré by odôvodňovali oslobodenie od súdnych poplatkov, nepodporil konkrétnymi skutočnosťami. Sťažovateľ k tomuto bližšie uviedol: *«Nebolo sporné, že žalobca z výkonu povolania nemal zisk (príjem), pretože podľa daňových priznaní vykázal stratu, teda náklady na výkon advokácie prevýšili príjmy z nej. Súdu nie je zrejmé, čo tvorilo náklady a či v takom rozsahu ich bolo potrebné vynaložiť, a to najmä na stratovosť podnikania z dlhodobého hľadiska a vysoké náklady na prevádzku*

advokátskej činnosti. Sťažovateľ túto úvahu súdu považuje za svojvoľnú a k tomu ďalej uvádza nasledovné:

(1) žalobca mohol na výkon advokácie v zmysle daňovo-právnych predpisov vynaložiť len také náklady, ktorých účelom bolo dosahovanie príjmov, nie akékoľvek;

(2) súdu v žiadnom prípade neprináleží, aby posudzoval alebo prehodnocoval, či náklady vynaložené žalobcom na výkon advokácie z hľadiska ich podstaty a výšky, boli opodstatnené;

(3) súd mohol so sťažovateľom predložených účtovných dokladov (napr. výsledovka analyticky, pohyb na účte dokladovo a pod.) zistiť povahu nákladov, ktoré musel vynaložiť na výkon advokácie [napr. mzdové náklady na pracovníčku kancelárie, nájomné za priestory kancelárie a s tým súvisiace náklady na energie, náklady na kancelárske potreby, poštovné, telekomunikačné poplatky, príspevok na činnosť Slovenskej advokátskej komory, príspevok do sociálneho fondu komory, náklady na poistenie (majetku, zodpovednosti za škodu spôsobenú výkonom advokácie), náklady na odbornú literatúru, programové vybavenie, náklady na spracovanie účtovníctva a pod.];

(4) v každom prípade súd nevyvrátil pravdivosť sťažovateľom predložených dokladov, a preto za situácie, kedy sťažovateľ predložil všetky doklady, ktoré predložiť mal, nemohol súd opomenúť to, čo vyplynulo z dôkazov predložených sťažovateľom.

Pochybnosti súdu o vynakladaní výdavkov žalobcom neznamenujú, že majetkové pomery sťažovateľa mu umožňujú zaplatiť súdny poplatok, ktorý by inak zaplatiť mal a musel.»

K hodnoteniu jeho celkových majetkových pomerov okresným súdom v napadnutom uznesení sťažovateľ ďalej uviedol: „Súd uvádza, že prihliadal na celkové majetkové pomery sťažovateľa, pričom hodnotil nielen vysoké výdavky advokátskej činnosti (napr. nákup odbornej literatúry), ale aj vysoké výdavky na uspokojovanie základných životných potrieb, a preto bolo potrebné ustáliť, že žalobca je spôsobilý sa podieľať na úhrade súdneho poplatku v zmysle ostatnej zmeny petitu žaloby. K tomu žalobca uvádza nasledovné:

(1) z odôvodnenia nie je zrejmé, ktoré výdavky na činnosť advokácie súd posudzoval (z tejto časti sa naopak javí, že predstavu o ich podstate mal, pretože vypichol náklady na kúpu odbornej literatúry) a prečo ich považoval za vysoké (na základe akých

skutočností). Nie je zrejmé z akých dôkazov vychádzal a na základe akých úvah ich hodnotil;

(2) z odôvodnenia nie je zrejmé, ktoré výdavky na uspokojovanie osobných potrieb súd posudzoval a prečo ich považoval za vysoké (na základe akých skutočností). Nie je zrejmé z akých dôkazov vychádzal a na základe akých úvah ich hodnotil;

(3) uvedené svedčí o tom, že záver súdu je svojvoľný a arbitrárny;

(4) v konečnom dôsledku nie je zrejmé, aké majú (neodôvodnené) zistenia súdu vzťah k posudzovaniu splnenia podmienky podľa § 254 ods. 1 C. s. p. Prečo z nich súd vyvodzuje záver o nesplnení.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd LEVICE uznesením sp. zn. 6 C 122/2008 zo dňa 16. 12. 2016 o zamietnutí žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu, ktoré je garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo sťažovateľa na spravodlivý proces, ktoré je garantované čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s právom na ochranu majetku, ktoré je garantované čl. 20 Ústavy SR a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Okresného súdu LEVICE sp. zn. 6 C 122/2008 zo dňa 16. 12. 2016 o zamietnutí žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ namieta, že napadnutým uznesením, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o oslobodenie od súdneho poplatku za zmenu návrhu na začatie konania, došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu.

Ústavný súd hneď v úvode zdôrazňuje, že rozhodovanie o oslobodení od súdnych poplatkov spravidla nemôže byť predmetom ústavnej ochrany, pretože aj keď sa jeho výsledok sekundárne dotýka účastníka konania, samotný „spor“ o oslobodenie od súdnych poplatkov vzhľadom na podstatu konania v zásade nedosahuje intenzitu opodstatňujúcu vyslovenie porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa. Rozhodnutie o tom, či sú splnené zákonom ustanovené podmienky pre takéto oslobodenie, patrí zásadne do rozhodovacej sféry všeobecných súdov (III. ÚS 93/2015, III. ÚS 189/2017, porovnaj tiež uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 788/09).

Ústavný súd už taktiež judikoval, že samotné nepriznanie oslobodenia od súdneho poplatku samo osebe ešte nesignalizuje porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu (porovnaj II. ÚS 142/04, III. ÚS 344/2012).

Rozhodovanie o tom, či sú splnené zákonom ustanovené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov, spadá výlučne do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov. Je preto vecou judikatúry všeobecných súdov, aby vymedzila kritériá, z ktorých bude pri aplikácii zákonných ustanovení týkajúcich sa oslobodenia od súdnych poplatkov vychádzať (porovnaj I. ÚS 27/2014, III. ÚS 559/2011, III. ÚS 441/2014). Všeobecné súdy sú pri rozhodovaní o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov však povinné s ohľadom na všetky podstatné skutočnosti vyskytujúce sa v konkrétnom prípade a význam práva na súdnu ochranu v demokratickej spoločnosti primerane vyvažovať záujem štátu na vyberaní súdnych poplatkov za rozhodovanie sporov na jednej strane a záujem účastníka konania uplatňujúceho si svoj nárok (resp. práva) súdnou cestou [porovnaj Kreuz v. Poľsko (č. 1), č. 28249/95, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 19. 6. 2001, bod 66].

Z judikatúry ústavného súdu (II. ÚS 134/2015, II. ÚS 719/2016, III. ÚS 189/2017) vyplýva, že v ojedinelých prípadoch je oprávnený zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o poplatkovej povinnosti, a to iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu o neoslobodení od povinnosti zaplatiť súdny poplatok došlo vzhľadom na výšku súdneho poplatku, posudzovanú vo svetle konkrétnych okolností prípadu a ekonomických (finančných) možností sťažovateľa zaplatiť tento súdny poplatok, a vzhľadom na fázu konania pred všeobecným súdom k obmedzeniu samotnej podstaty práva sťažovateľa na súdnu ochranu (porovnaj tiež Jedamski a Jedamska v. Poľsko, č. 73547/01, rozsudok ESLP z 26. 7. 2005, body 60 a 66).

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené poukazuje na skutočnosť, ktorá vyplýva z napadnutého uznesenia a ktorú sťažovateľ vo svojej sťažnosti nijakým spôsobom nespochybnil, a to že súdny poplatok, od platenia ktorého nebol oslobodený, sa mu s poukazom na § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého poplatok

alebo doplatok poplatku nemožno vyrubiť po uplynutí troch rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom sa stal splatným, vyrubovať nebude.

Vzhľadom na konkrétne okolnosti sťažovateľovho prípadu je teda už na prvý pohľad zrejmé, že k obmedzeniu samotnej podstaty jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zjavne dôjsť nemohlo, keďže sťažovateľovi, a to bez ohľadu na práve závery vyjadrené v napadnutom uznesení, súdny poplatok vzhľadom na uplynutie zákonnej lehoty troch rokov vyrubiť nemožno. Táto skutočnosť sama osebe postačuje na záver, že sťažnosť sťažovateľa je v tejto časti potrebné odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 20 ústavy, resp. práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením okresného súdu, ústavný súd uvádza, že vzhľadom na už uvedené závery k namietanému porušeniu sťažovateľovho práva na súdnu ochranu, skutočnosti, ktoré sťažovateľ uviedol vo svojej sťažnosti, nesignalizujú, že by bolo možné po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie prijať záver o porušení základného práva podľa čl. 20 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením okresného súdu. Preto aj túto časť sťažnosti bolo potrebné odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Z dôvodu, že sťažnosť sťažovateľa bola ako celok pri jej predbežnom prerokovaní odmietnutá, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa nezaoberal, pretože rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v danom prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2018